

**Tőkekövetelmények és azok
számítása a pénz és tőkepiaci
szervezeteknél -
könyvvizsgálói teendők**

**Seregdi László
PSZÁF
2009. november 24.**

PÉNZÜGYI SZERVEZETEK ÁLLAMI FELÜGYELETE

Témakörök

- 1. Tőkekövetelmény számítás szabályozása**
- 2. Könyvvizsgálói feladatok a Hpt. és a felügyeleti ajánlás alapján**
- 3. Várható hazai és EU jogszabály változások**

PSZÁF

Tőkekövetelmény számítás szabályozása

Szavatoló tőke – Tőkekövetelmény kapcsolata

Régebben tőkemegfelelési mutató

Hpt. 5. számú melléklet

Saját tőke fogalom korrekciói (3 szintű tőkeelemek, kölcsöntőke, immateriális javak, könyvvizsgáló által hitelesített mérleg szerinti eredmény év közben, céltartalék, értékvesztés hiány, visszavásárolt saját részvények, más pénzügyi intézménybe való befektetések stb.)

Szavatoló tőke számítás: bonyolult, de egységes

Tőkekövetelmény számítás szabályozása

Hibrid tőkeelemek

- kölcsön és tőke közös jellemzők
- alapvető és járulékos tőke
- EU feltételek: lejárat nélküli vagy legalább 30 éves, ténylegesen rendelkezésre áll, veszteség fedezet folyamatosan illetve felszámolás esetén, kifizetések törlésének lehetősége, limitek, felügyeleti hatóság engedélye a korai visszafizetéshez

Tőkekövetelmény számítás szabályozása

Tőkekövetelmény számítás: még bonyolultabb, és nem egységes

3 pillér szerinti megközelítés

Hitelezési kockázat: sztenderd, IRB

Működési kockázat: alapmutató, sztenderdizált, fejlett mérési módszer

Piaci kockázat: kereskedési könyvből (pozíciókockázat, partnerkockázat, nagykockázat vállalás) + árukockázat, deviza árfolyam kockázat

2. Könyvvizsgálói feladatok a Hpt. és a felügyeleti ajánlás alapján

134. § (1) A pénzügyi intézmény által választott könyvvizsgáló a vizsgálatának eredményéről a pénzügyi intézménnyel egyidejűleg a Felügyeletet - írásban - haladéktalanul tájékoztatja, ha olyan tényeket állapított meg, amelyek alapján

- a) a könyvvizsgálói záradék korlátozása vagy megtagadása válhat szükségessé,
  - b) bűncselekmény elkövetésére vagy a pénzügyi intézmény belső szabályzatának súlyos megsértésére, illetőleg az előzőekben említettek súlyos veszélyére utaló körülményeket észlel,
  - c) e törvény vagy más jogszabályok, illetve az MNB rendelkezéseiben foglalt előírások súlyos megsértésére utaló körülményeket észlel,
  - d) a pénzügyi intézmény kötelezettségeinek teljesítését, a rábízott vagyoni értékek megőrzését nem látja biztosítottnak, vagy
  - e) a pénzügyi intézmény belső ellenőrzési rendszereinek súlyos hiányosságait vagy elégtelenségét állapítja meg,
  - f) jelentős véleménykülönbség alakult ki közte és a pénzügyi intézmény vezetése között a pénzügyi intézmény fizetőképességét, jövedelmét, adatszolgáltatását vagy könyvvizsgáló érintő, a pénzügyi intézmény működését lényegesen érintő kérdésekben.
- (2) A pénzügyi intézmény összevont (konszolidált) éves beszámolóját felülvizsgáló könyvvizsgáló írásban haladéktalanul tájékoztatja a Felügyeletet, ha a pénzügyi intézménnyel ellenőrző befolyás miatt szoros kapcsolatban álló vállalkozásnál olyan tényeket állapít meg, amelyek a pénzügyi intézmény folyamatos működését kedvezőtlenül érintik, vagy az (1) bekezdés a), c) pontjában foglaltak fennállására utalnak.

2. Könyvvizsgálói feladatok a Hpt. és a felügyeleti ajánlás alapján

136. § (1) A könyvvizsgálónak a hitelintézet éves beszámolójának vizsgálata mellett az alábbiakat is meg kell vizsgálnia:

- a) az értékelés szakmai helyességét,
- b) az előírt és szükséges értékhelyesbítések és leírások elvégzését,
- c) az előírt és szükséges tartalékok képzésének megtörténtét,
- d) a szavatoló tőkére, a tőkemegfelelésre, folyamatos fizetőképességre, valamint az egyes pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó szabályok betartását,
- e) az eredményes, megbízható és független tulajdonlásra, illetőleg a prudens működésre vonatkozó jogszabályok, valamint az MNB tv., a pénzforgalomról szóló jogszabályok, a devizajogszabályok, illetve felügyeleti és jegybanki határozatok betartását, valamint
- f) a megfelelő ellenőrzési rendszerek működését.

(2) A könyvvizsgálónak az (1) bekezdésben foglaltakra vonatkozó megállapításait külön kiegészítő jelentésben kell rögzítenie, és ezt az igazgatóságnak, az ügyvezetőnek, a felügyelő bizottság elnökének, a Felügyeletnek, valamint az MNB-nek legkésőbb a tárgyévet követő év május 31-éig meg kell küldenie.

2. Könyvvizsgálói feladatok a Hpt. és a felügyeleti ajánlás alapján

**A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete Felügyeleti Tanácsa és a Magyar Könyvvizsgálói Kamara közös ajánlása a könyvvizsgálók által a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének évente készítendő külön kiegészítő jelentés szerkezetéről és tartalmáról
(FT 10/2006 - XI.30. számú ajánlás)**

2. Könyvvizsgálói feladatok a Hpt. és a felügyeleti ajánlás alapján

Javasolt, hogy a kiegészítő jelentések elkészítése során a könyvvizsgáló a jogszabályi előírásokon túlmenően vegye figyelembe a Felügyelet által a pénzügyi szervezetek számára kiadott jogsegédleteket (ajánlások, irányelvek, módszertani útmutatók, Validációs Kézikönyv, ICAAP, SREP útmutatók) is.

2. Könyvvizsgálói feladatok a Hpt. és a felügyeleti ajánlás alapján

13. A Bsztv.-ben és a kereskedési könyvben nyilvántartott pozíciók, kockázatvállalások, a devizaárfolyam kockázat és nagykockázatok fedezetéhez szükséges tőkekövetelmény megállapításának szabályairól és a kereskedési könyv vezetésének részletes szabályairól szóló 244/2000. Korm. rendeletben meghatározott könyvvizsgálói feladatokkal összefüggésben ajánlott, hogy a befektetési szolgáltatási tevékenységet is végző hitelintézet esetében a könyvvizsgáló mind a Hpt.-ben mind a Bsztv.-ben meghatározott szempontokat vizsgálja, de a jelentést célszerű egységes formátumban elkészíteni.

2. Könyvvizsgálói feladatok a Hpt. és a felügyeleti ajánlás alapján

15. Elvárt, hogy az összevont felügyelet alá tartozó intézmények esetében a könyvvizsgáló a külön jelentésben mutassa be a csoport egészének tőkehelyzetét is

2. Könyvvizsgálói feladatok a Hpt. és a felügyeleti ajánlás alapján

29. A hitelintézet tőkehelyzetének értékelése keretében annak vizsgálata, hogy a hitelintézet belső folyamatai milyen módon teszik lehetővé a tőkemegfelelés számításával kapcsolatos jogszabályi előírások betartását, valamint hogy a folyamatba épített ellenőrzési pontok biztosítják-e a készülő jelentések teljességét és pontosságát. A vizsgálat során a könyvvizsgáló a mellékletben foglaltaknak megfelelően értékeli a jogszabályi előírásoknak való megfelelést.

2. Könyvvizsgálói feladatok a Hpt. és a felügyeleti ajánlás alapján

30. Annak bemutatása, hogy a könyvvizsgáló milyen, jogszabályi felhatalmazás alapján lehetővé tett, feladatokat lát el az intézménynél a tőkekövetelmény számításával kapcsolatban. A működési kockázat kezeléséről szóló 200/2007. kormányrendelet 7.§ (5) bekezdésében, illetőleg az értékpapírosítás tőkekövetelményéről szóló 380/2007. számú kormányrendelet 39.§ (1) bekezdésében meghatározott feladatokat a könyvvizsgáló annál a hitelintézetnél ellátja-e, amelyek pénzügyi beszámolóját auditálja. A tőkekövetelmény számításával kapcsolatosan ellátott kiegészítő könyvvizsgálói tevékenység tapasztalatai, értékelése.

31. A könyvvizsgálat során a könyvvizsgáló tudomására jutott, a hitelintézet likviditását, tőkehelyzetét, jövőbeni biztonságos működését, jövedelmezőségét veszélyeztető tételek és folyamatok bemutatása.

2. Könyvvizsgálói feladatok a Hpt. és a felügyeleti ajánlás alapján

A tőkehelyzet értékelése során az alábbi jogszabályoknak való megfelelést szükséges

vizsgálni:

- 196/2007. (VII.30.) Korm. rendelet a hitelezési kockázat kezeléséről és tőkekövetelményéről,
- 200/2007. (VII.30.) Korm. rendelet a működési kockázat kezeléséről és tőkekövetelményéről,
- 244/2000. (XII.24.) Korm. rendelet a kereskedési könyvben nyilvántartott pozíciók, kockázatvállalások, a devizaárfolyam kockázat és nagykockázatok fedezetéhez szükséges tőkekövetelmény megállapításának szabályairól és a kereskedési könyv vezetésének részletes szabályairól,
- 380/2007. (XII.23.) Korm. rendelet a hitelintézetek értékpapírosítási tőkekövetelményéről,
- 381/2007. (XII.23.) Korm. rendelet a hitelintézet partnerkockázatának kezeléséről,
- 27/2007. (XII. 20.) PM rendelet az összevont alapú szavatoló tőke és összevont alapon számított tőkekövetelmény számításáról,
- 234/2007. (IX.4.) Korm. rendelet a hitelintézetek nyilvánosságra hozatali követelményének teljesítéséről.

2. Könyvvizsgálói feladatok a Hpt. és a felügyeleti ajánlás alapján

Az értékelésnek elsősorban a következő folyamatokra szükséges kiterjednie:

Hitelezési kockázat: Implementációs terv teljesülése, Szegmentáció, Default definíció, Minősítési rendszerek, Kockázati paraméterek számszerűsítése, Fedezetek kezelése, Tőkekalkuláció, Adatminőség, Banki belső validáció

Működési kockázat: Üzletági besorolás, Alapmutató számítása, AMA modell, Tőkekalkuláció

Piaci kockázat: Ld. ajánlás 60-65. pontok

3. Várható hazai és EU jogszabály változások

Parlament előtt levő javaslatok:

1. Hpt.:

- jó üzleti hírnév, engedélyezési feltételek
- magatartási kódexről tájékoztatás
- panaszkezelés
- betétes nyilvántartás
- THM maximalizálás
- egyoldalú szerződésmódosítás

Várható hazai és EU jogszabály változások

2. Psztv:

- autonóm közigazgatási szervezet
- Felügyelet szervezeti felépítésének átalakítása
- Pénzügyi Stabilitási Tanács
- rendelet alkotási jogkör (elutasítva)
- bírságtételek emelése
- fogyasztóvédelmi eljárás

Várható hazai és EU jogszabály változások

3. Fogyasztási hitelről szóló törvény

- EU direktíva implementálás
- Felelős hitelezés
- Tájékoztatás
- Elállási jog
- Előtörlesztés lehetősége, felszámított költségek maximalizálása

Várható hazai és EU jogszabály változások

4. További lépések:

- **Hitelintézeti ügynök szabályozás**
- **Felügyeleti beavatkozási eszközök**
- **Számviteli kormányrendelet: újratárgyalt hitelek**

Várható hazai és EU jogszabály változások

EU

**CRD II: Hibrid tőke, Nagykockázat-vállalás,
Felügyeleti együttműködés, Likviditás,
Értékpapírosítás**

**CRD III: Kereskedési könyv, Értékpapírosítás,
Javadalmazás**

**CRD IV: Dinamikus tartalékolás, FX lakóingatlan
többlettőke, Nemzeti diszkréciók, Fiók közzététel**

**Felügyeleti rendszer átalakítása
Bázeli tőkedefiníció újragondolása**